

Készítette: Stepper Péter, vezető kutató, MKI

2024. február 21.

Az idő jótékony hatása: miért üdvözli Magyarország Svédországot a NATO-ban

A svéd NATO-csatlakozás kapcsán Magyarország által megfogalmazott üzenet egyértelmű: a magyar kormány fontosnak tartja a NATO megerősítését, de kölcsönös tiszteletet vár el minden régi és új tagállamtól, és támogatja a szövetségen belüli rendszeres politikai konzultációt. Ezért hívta meg a magyar fél Budapestre a svéd miniszterelnököt, akinek látogatásával elhárult az akadály a svéd csatlakozás magyar Országgyűlés általi elfogadása előtt. Bár Magyarország álláspontját sokan a csatlakozás felesleges lassításaként értékelték, a magyar stratégia biztosította a NATO megerősödését, és saját nemzeti érdekei szempontjából is fontos eredményeket ért el.

A szuverenista magyar külpolitikának köszönhetően a svéd-magyar bilaterális kapcsolatok javulásának eredményeként a legutóbbi svéd uniós elnökség képes volt élet venni a Magyarországot ért támadásoknak, és sikerként könyvelhető el az is, hogy Magyarország számára ez idő alatt utalták ki a visszatartott uniós forrásokat. A miniszterelnök hétfévi bejelentése alapján a svéd NATO-csatlakozást hamarosan Magyarország is támogatni fogja, és ennek egyik hozadéka lehet a magyar fél számára rendkívül kedvező katonai ügylet aláírása is. Ez utóbbi által egybeként Gripen vadászgépekhez jut az ország.

[Svédország tagsági kérelmét a NATO-hoz 2022. május 18-án nyújtotta be](#), amiről a NATO politikai vezetése rendkívül gyorsan hozott döntést. Magyarország és Törökország kivételével valamennyi NATO-tagállam parlamentje ratifikálta mind Svédország, mind pedig Finnország csatlakozási szerződéseit 2022 októberéig. A törökök kevesebb kifogást fogalmaztak meg Finnország csatlakozását illetően, de komoly sérelmeket Svédországgal szemben a kurdok befogadása miatt. Magyarországon a parlamenti képviselők egy része már az elején ellenezte az elhamarkodott ratifikációt. Erdoğan elnök végül 2024. január 25-én szentesítette a török parlament január 23-i ratifikációs döntését. Magyarország aggályai miatt Svédország csatlakozásának ratifikációját eddig visszatartotta, elfogadására azonban a svéd miniszterelnök látogatását követően sor került.

Miért különleges a NATO északi bővítése, kiemelten a svédek csatlakozása? Finnország tavalyi NATO csatlakozásával bezárult a NATO védőháló Svédország körül, hiszen ezzel nincs olyan szomszédja, amely ne lenne a szövetség tagja. Ennél kedvezőbb katonai-védelmi pozícióban csak nagyon kevés állam van. Svédország az utolsó háborúját 1814-ben vívta, az 1860-as évek konfliktusaiból sikeresen kimaradt. A béke évszázada után érte az országot a II. világháború, amikor a svédek összes szomszédját lerohanták. A helsinki záróokmány 1975-ös aláírása megfelelő alapot nyújtott a svéd el nem kötelezettség politikájának, de annak *de facto* megszűnésével 2022-ben az ország átgondolta külpolitikáját.

Napjainkban Svédország (Finnországhoz hasonlóan) katonai fejlettségben nincs lemaradva a NATO tagállamoktól. A svédek, bár elhelyezkedésükből fakadóan elsősorban az északi térségre fókuszálnak katonai és biztonsági szempontból, [NATO partnerként](#) Afganisztánban és Koszovóban is jelen voltak. Számos NATO ország használ svéd haditechnológiát a fejlett svéd hadiiparnak köszönhetően, és ezek köre a csatlakozás után bővíülhet. A korábban semleges skandináv országok felvételével megváltozik a NATO erőtelepítési struktúrája, ezáltal szükség lesz az új északi szárny védelmére is. A pohár félig van tele tehát, hiszen a svédek és a finnek az 1990-es években csatlakozott kelet-európai országokhoz képest modern haderővel rendelkeznek, másrészt viszont félig üres, mivel az új, északi jelenléttel szövetségi szintű problémák is felmerülhetnek (pl. a Baltikum és a közép-európai régió esetleges háttérbe szorulása, stb.).

Magyarország megközelítése elősegítette a megfelelő csatlakozási út létrejöttét

Egy olyan demokratikus értékközösségben mint a NATO, és egy parlamentáris demokráciában mint Magyarország elvben nem különleges elvárás az, hogy a megválasztott országgyűlési képviselők egy nagy jelentőségű ratifikációs kérelmet akár hónapokig mérlegeljenek, akár még azelőtt, hogy arról a parlamenti tárgyalásokat, és a szavazást kitűznék. Budapest saját, bilaterális kapcsolatokra vonatkozó elvárásait is megfogalmazta. Magyarország kezdeti hűvös hozzáállásának több oka is volt. A magyar-svéd bilaterális kapcsolatok ugyanis nem kedveztek a csatlakozási folyamatoknak. Ezt csak tetézték azok a félrevezető és alapot nélkülöző, Magyarországról szóló információk, melyek a svéd médiában széleskörű nyilvánosságot kaptak. A svéd állami televízióban olyan információk jelentek meg Magyarországról, amelyek szerint „Magyarországon a demokrácia 2010 óta lassan megszűnt”, illetve „a magyar kormány korlátozza a sajtószabadságot” és „megszünteti a gender

képzést”. A svéd kormány ezek romboló hatásait nem igyekezett tompítani és azért sem tett lépéseket, hogy rendezze kétoldalú kapcsolatait Magyarországgal. Bár a magyar miniszterelnök [meghívta svéd kollégáját Budapestre](#) annak érdekében, hogy megvitassák a NATO csatlakozást és a kétoldalú kapcsolatokban erősítsék a bizalmat a két ország között, ez a gesztus akkor még elutasítást kapott. A legtöbb ország arra számított, hogy Magyarország majd Törökországot fogja követni a ratifikálás kérdésében.

A kölcsönös tisztelet megalapozása

Magyarország szuverenista, független külpolitikát folytat, aminek egyik legfontosabb eleme az euroatlanti közösséghez tartozás, amit pártoktól függetlenül eddig minden 1990 utáni kormány megerősített. Tehát általánosságban Budapest mindig is atlantista volt, támogatta a NATO-t, de a 2010 utáni külpolitikában hangsúlyosan előtérbe került a nemzeti érdek képviselete. A hétvégi évértékelőben Magyarország miniszterelnöke nyilvánvalóvá tette, hogy a svéd NATO csatlakozásról szóló vita a végéhez közeledik és a magyar parlament a kezdeti ülészakaszban ratifikálhatja azt. A politikai üzenet világos volt: Magyarország fontosnak tartja a NATO megerősítését, de kölcsönös tiszteletet vár el minden régi és új szövetségestől, és ezért hajlandó konfliktust vállalni.

A katonai együttműködés fejlesztése

Magyarország ragaszkodása a kétoldalú kapcsolatok javításához több kézzelfogható eredményhez vezetett. Annak érdekében, hogy Svédország csatlakozhasson a NATO-hoz, intenzív tárgyalások folytak a svéd és a magyar fél között, amelyeknek része egy, Magyarország számára rendkívül előnyös katonai és hadiipari megállapodás is, ami [a magyar Gripen-program megújítását](#) is magába foglalja, hiszen a most hatályban lévő szerződés hamarosan lejár. A magyar kormány már 2001-ben, az első Orbán-kormány alatt is támogatta az európai hadiipart akkori megrendeléseivel, hiszen nem véletlen, hogy az amerikai és orosz lehetőségekkel szemben már akkor is a svéd technológiát választotta.

Javuló tendenciák a jogállami mechanizmust illetően

Magyarország hozzáállása azt is lehetővé tette, hogy Svédország legutóbbi uniós elnöksége szintén a magyar külpolitikai érdekeket igazolja. Ugyanis ez idő alatt jutott hozzá Magyarország az öt megillető uniós forrásokhoz, és a kormányt ért politikai támadásokat is sikeresen semlegesítették.

A NATO bővítés lehetőségeinek fejlesztése

A NATO egy konszenzuális alapon működő intézmény, ahol informálisan érvényesül az amerikai katonai szuperhatalom súlya, de formálisan minden tagállam szavazata egyenlő. A szövetség akkor sikeres, ha magasfokú bizalom van a tagok között. Magyarország az intenzív és rendszeres politikai konzultációt támogatja a NATO-n belül, és a tagjelöltek kapcsán is. Ezért is ült le tárgyalni a magyar fél a finn vezetéssel a 2023 áprilisi csatlakozás előtt, és hívta meg Budapestre 2024 februárjában a svéd miniszterelnököt is, aki február 23-án szintén Budapestre látogatott.

Azok a tagállamok, amelyek [azonnal, minden további kérdés nélkül ratifikálták](#) a finn és svéd csatlakozási okmányokat, nemcsak támogatásukat fejezték ki Helsinki és Stockholm felé, hanem azt is jelezték, hogy nem kívánnak önálló külpolitikát folytatni, megfelelő számukra az igazodás az euroatlanti fősodorhoz.

Az utóbbi időszakban Magyarországra rendkívüli nyomásgyakorlás irányult, amely a hétvégén egy amerikai szenátori küldöttség látogatásában csúcsosodott ki, miután megpróbálták a magyar szuverén aggályokat lekicsinyíteni. Azzal, hogy Magyarország most ratifikálta Svédország csatlakozását, nem a nemzetközi nyomásnak engedett, hanem elismerte, hogy a kezdetektől fogva kitűzött előfeltételek végre teljesültek.

Azok, akik utolsóként fogadták el a ratifikációt, nem csak azt üzenték a NATO partnereknek, hogy speciális megtárgyalandó kérdéseik vannak az érintett országokkal, hanem hogy vannak ügyek, amelyek esetében akkor lehet csak előre haladni, ha létezik a felek közötti kölcsönös bizalom, és meghallgatjuk egymás érveit, esetleges kifogásait. Budapest nem nemzetközi kényszerektől vezérelve, hanem saját külpolitikai és európai biztonsági érdekeket szem előtt tartva döntött Svédország csatlakozásáról.

Összefoglalva megállapítható, hogy Magyarország álláspontja Svédország NATO-csatlakozásával kapcsolatban mindvégig következetes volt, hangsúlyozva a kétoldalú kérdések megoldásának és Magyarország nemzetközi megítélésének fontosságát. A svéd miniszterelnök látogatásával és Svédország csatlakozásának ratifikálásával Magyarország biztosította, hogy a jó kétoldalú kapcsolatok alátámasszák a NATO-bővítést.

Hiszen két ország nem lehet egy közös szövetségben úgy, hogy az egyikük ellenségesen tekint a másik félre. A sikeres együttműködés záloga ugyanis a kölcsönös tisztelet és bizalom. Az elmúlt napok fejleményei azt bizonyítják, Magyarország, Svédországgal együtt az erősebb szövetség és a kölcsönös tisztelet iránt kötelezte el magát.